

**ANTONÍN KUBÁLEK**  
**\* 8.11.1935 Libkovic u Duchcova**  
**+ 19.1.2011 Praha**

Po krátké, ale těžké nemoci se navždy uzavřela životní pouť jednoho z nejvýznamnějších pianistů 20. století Antonína Kubálka.

Kdo by si pomyslel, že se jeho srdce zastaví právě v Praze, srdci Evropy a hlavním městě jeho rodné země. Kanadský státní občan se do staré vlasti „přestěhoval“ společně s manželkou Patricií, aby jejich talentovaná patnáctiletá dcera mohla nastoupit studium Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze. Osud tomu chtěl, aby ve své rodné zemi také skončil.

**Kdo byl Antonín Kubálek a co má společného s naším regionem?**

Rodák z dnes neexistujících Libkovic u Duchcova, jemuž střepina z náhodně nalezeného granátu vážně poranila zrak, se s hudbou setkal na klášterní škole a to až v jedenácti letech! Jeho zrakový handicap vyvážilo nesmírné nadání a takřka zázračná paměť, což záhy přineslo své ovoce.

Jeho výjimečný talent a takřka zázračná paměť ho po šesti letech studia hry na klavír **vynesly** na koncertní pódium, na němž v jeho podání zaznělo dílo *Vítězslava Nováka*. Tento skladatel zůstal spolu s *Leošem Janáčkem*, a zejména *Josefem Sukem*, umělcovou celoživotní láskou.

Po absolutoriu pražské konzervatoře se stal posluchačem *Akademie múzických umění* ve třídě slavného českého klavíristy **Františka Maxiána**. Tehdy již vystupoval po celé zemi i východním bloku a zúčastnil se také **Mezinárodní soutěže George Enesca v Bukurešti**. Jako jediný Čech se probojoval do finále, kde byl oceněn čestným diplomem. Akademii bohužel neukončil, protože byl vyhozen, neb odmítal navštěvovat hodiny politické ekonomie. Přesto byl v roce 1961 jmenován *profesorem na pražské konzervatoři* a zároveň úspěšně pokračoval v koncertní činnosti.

Jako jeden z mála umělců byl schopen pro každé vystoupení nabídnout jiný repertoár a tímto pravidlem se řídil bezmála deset let.

Když přišla nabídka od *Supraphonu* ke spolupráci, považoval Antonín Kubálek za svou morální čest prezentovat především skladby svých současníků. Na vyšlém albu, věnovaném současné české klavírní tvorbě, se podílel spolu s dalšími významnými osobnostmi – *Viktorii Švihlíkovou* a *Ivanem Moravcem*.

Významným předělem v jeho životě byl rok 1968, kdy se rozhodl pro emigraci. S odvoláním na rozhovor, který poskytl *Dítě Hradecké* (Lidové noviny 22.5. 2002), nebylo jeho rozhodnutí k opuštění vlasti motivováno vpádem ruských vojsk. Cítil však, že se zde nemůže prosadit a navíc mu jeho tehdejší manželka dala ultimátum: „*Bud' půjdeš se mnou, nebo jdu sama*“.

A tak se bez jakékoliv znalosti cizího jazyka ocitl daleko od domova. Najednou pocítil touhu se vrátit, ale jak, když neměl už žádné peníze. A navíc mu chybělo to podstatné, čím by si mohl prostředky na další život vydělat – klavír.

Naštěstí mu pomohl legendární šéf České filharmonie *Karel Ančerl*. Díky jeho přímluvě Kubálek mohl pořídit první rozhlasové nahrávky, koncertně vystupovat a znovu vybudovat svou kariéru. Debutoval ve slavné *Town Hall* v roce 1970, kde se představil coby sólový pianista. V následujících letech spolupracoval s **Kanadskou rozhlasovou společností (CBC)** a jako sólista s *Torontským symfonickým orchestrem, který na jeho počest pořádá 25. ledna 2011 slavnostní koncert*.

Jeho nekompromisní přístup k interpretaci, podložený přesvědčivým hudebním cítěním a vřelým lyrismem, stejně jako prosazování skladeb málo známých a také nových děl českých i kanadských autorů, udělal dojem na svérázného kanadského klavíristu *Glenna Goulda*, který si Kubálka velmi považoval. (Nezřídka mu volával v noci, aby za ním okamžitě přijel a poslechl si jeho novou nahrávku, jeho názor pro něho zřejmě hodně znamenal). Glenn Gould ho v jeho nelehkých začátcích podpořil také finančně a dokonce s ním spolupracoval na nahrávce *Korngoldovy klavírní sonáty*, a to poprvé a naposled v netradiční roli producenta.

Díky svým prvním deskám, které nahrával pro společnosti *Citadel, Genesis, Golden Crest, Melbourne, Island Records, CBC* aj. si Kubálek získal mezinárodní věhlas a brzy začal být považován za jednoho z předních severoamerických pianistů. Proslavil se především jako citlivý, poetický klavírista, který se nikdy nenechal svést k povrchním pózám virtuózů, ale vždy měl na mysli skutečné hudební hodnoty.

V devadesátých letech se Kubálek triumfálně vrátil do vlasti. Bohužel vždy jen na krátký čas, neboť se zatím v Kanadě natrvalo usadil. Jeho druhou ženou se stala profesorka anglické literatury a absolventka královské konzervatoře v Torontu *Patricia Wotherspoon*. Z druhého manželství se narodila dcera *Karolína*, která pokračuje ve šlépějích svého otce.

Koncertní vystoupení *Antonína Kubálka* v Čechách, se vyznačovala především propagací české hudby. V programech jeho recitálů, ale najdeme také díla dalších skladatelů. Například jeho oblíbeného *Brahmse*, za jehož interpretaci si získal bezvýhradný obdiv publika a odborné kritiky. Vystupoval v Praze, v Mostu, v Duchcově, v Teplicích, v Českém Krumlově, v Brně, v Bystřici pod Hostýnem, ale také v Jeseníku, Karlově Studánce, v Priessnitzových léčebných lázních, ve Zlatých Horách a na Poutním místě *Panny Marie Pomocné*. V roce 1994 byl členem poroty na *Smetanově soutěži v Hradci Králové*.

Ale opravdového zadostiučinění se dočkal až **v roce 2002**, kdy vystoupil v *Rudolfinu* v rámci festivalu **Pražské jaro**. Za výkon na tomto recitálu, ale především za celoživotní přínos české hudbě a její obětavé propagaci v zahraničí mu byla na podzim roku 2002 udělena **Cena České hudební rady**. Kubálek totiž dokázal v Americe prosadit nejen díla *Janáčka, Smetany, či Dvořáka*, ale i méně známé skladatele českého klasicismu, jako *Dusíka, Myslivečka, Voříška* atd. Následoval tak příkladu *Rudolfa Firkušného*. Říkal, že nemá ambice taková díla popularizovat, ale spíše dát milovníkům hudby příležitost si poslechnout a zároveň uvědomit, že neexistují pouze *Chopinovy Polonézy* nebo *Lisztovy Uherské rapsodie*. S jeho názorem, že *České tance Bedřicha Smetany* jsou na stejné úrovni

jak svou virtuozitou, tak melodickou a harmonickou stránkou a především muzikalitou, nelze než souhlasit. Přirovnal je k mistrovsky vybroušeným drahokamům, bereme-li v úvahu, za jakých okolností byly vytvořeny.

Po pádu železné opony byla pro Kubálka každá návštěva České republiky velkým svátkem ,ale především zdrojem inspirace. Tvrdil, že kdyby neměl tak silné pouto k rodné zemi, k Praze a především k mnoha kolegům a kdyby nebyla přátelství, která trvají od školních let, neměl by mnoho důvodů se rok , co rok do své rodné vlasti vracet.

**Antonín Kubálek** působil jako profesor na *Královské konzervatoři v Torontu, Glenn Gould Music School, a University of Toronto*. Byl také prezidentem *Fred Gaviller Memorial Fund* a členem *Kapralova Society*. Jeho téměř dvě desítky CD, které od roku 1988 nahrával pro společnost **DORIAN**, získaly řadu ocenění v časopisech *Fanfare, American Record Guide, CD Review, Gramophone Magazine* aj. Vynikají mezi nimi česká díla (*Smetanovy České tance, Janáček, Dvořák, Suk, Novák, Martinů* a další), skladby *Schumanna a Brahmse* i komorní nahrávky (*Dvořákovy klavírní kvintety* spolu s **Lafayette String Quartett**, *kompletní houslové dílo A. Dvořáka a houslové sonáty Edvarda Griega* s **Ivanem Ženatým** či *písně Schumanna a Brahmse* s barytonistou **Victorem Braunem**). Dvakrát, za nahrávky Smetany a Brahmse, byl nominován na nejvyšší ocenění – **Juno Award**.

Tolik k životu pianisty, pedagoga Antonína Kubálka, který zanechal výraznou kulturní stopu také na Jesenicku a Zlatohorsku.

**Čest jeho památce!**

(V článku mj. citován *Opus Musicum 1/2003 a rozhovor D. Hradecké z 22.5.2002*)

Jarmila Pohlová